

L'Esquella de la Torratxa

Any XXI : Número 2109

15 cèntims = Atrassats 30

Barcelona, 13 de Juny de 1919

— Ja s'ha tret el sayo, senyor Esteve?
— Cà, donal... Aquests maleits de l'Unió Monàrquica,
que m'han deixat sense camisa.

Vapors TAYÀ

LINIES REGULARS DE PASSATGERS

Per a Havana i New Orleans sortirà, el 25 d'aquest mes, el magnífic trasatlàntic

ROGER DE LLURIA

Admetent passatge en 1.ª, 2.ª i 3.ª classe

Esmerat servei.- «Diner Concert».-Bar.-Perruqueria.-Il·luminació elèctrica.-Telegrafia sense fils
Servei bisetmanal entre Barcelona i Gènova per vapors rapidíssims de gran luxe

Per a passatges dirigir-se a les oficines

FILLS DE JOSEP TAYÀ, S. en C.

Josep A. Clavé, 2 ..... Telèfons 841-A., 3026-A., 5506-A., 5507-A.

GRANS MAGATZEMS DAMIANS

EXPOSICIÓ I VENDA

D'ARTICLES PER A

Taula, Cuina i Regalo

Preu únic: **3' 25** pessetes

EXTENS ASSORTIT DE

BARRETS DE PALLA

ARTICLES PER A VIATGE, SPORT I BANY

Neveres i geladores

Mobles de fusta, metall i vímet. - Taules, bancs i cadires per a jardí

Confeccions i barrets per a Senyores i nens, Bruses, Boas, Roba blanca, Ombrel·les, Bastons, Paraigües, Vanos, Guants, Camiseria, Gèneres de punt, Calçats, etc., etc.

Soler i Torra Germans, BANQUERS

VALORS - GIROS
CANVI - CUPONS

Negociem els cupons Interior, Exterior, Amortizable 4 per 100, Bonos Tresor 4 ³/₄ per 100 i Cèdules Argentines 6 per 100 venciment 1.er de juliol pròxim

Rambla d'Estudis, 13 i Bonsuccés, 1

Blocks NOTES

A DEU CÉNTIMS

BAZAR DE LA UNIÓN

Unió, 3. - BARCELONA

El mejor disolvente de los uratos
Acepta de las vías urinarias
Ósticos nefríticos
Reuma articular
Nefritis
Rifus
Gota

UROMETINA

LAMBIOTTE HERMANOS
Sintomas Urotropina - Hexametileno tetramina - Formina

PÍDASE
folleto explicativo. Muestras a los señores médicos
Agte gen.: S. NAVARRO
Rambla del Centro, 8 y 10-Barcelona

CRONICA

ABUNDANCIES

El senyor Cambó és optimista. Jo també. L'optimisme és una posició egoista i ventatjista de l'esperit. Recordo que un dia d'eleccions, quan se començaren a rebre escrutinis, vaig donar jo la impressió de pèrdua. En Lerroux me va preguntar: Vostè és pessimista? — Sí, senyor—responguí. Doncs jo no, si perdem «que me quiten lo bailado». Vàrem perdre. Eren aquelles les eleccions de la coalició radical nacionalista.

El senyor Cambó i jo som optimistes, sobre tot, naturalment, el senyor Cambó — primer bufet de Barcelona; capdill de Catalunya; sense fills ni llegítims ni illegítims; admirat de les dones com un torero. Però confesem que l'espectacle de Barcelona convida a la joiosa credulitat. Arribarà un dia, s'és dit, que els catalans quan vagin pel món ho tindran tot pagat. Barcelona ja ho té tot de pagat.

Mireu els polítics. Aquest mes de juny és per a ells com el mes de gener dels gats. No viuen, ni deixen viure. Eleccions de diputats a corts; eleccions de compromissaris; eleccions de senadors; eleccions de diputats provincials. Tota la lira. Els electors voten dematí i voten tard, i perden i guanyen, i salven la pàtria, la república i la monarquia. Fan tota la guerra i tota la pau. Tots els candidats troben empleu, i tots els electors la satisfacció del deure complert o de la moneda obtinguda. Quina llàstima que les eleccions provincials que seran les darreres, no hagin estat les primeres! Així ademés de conservar la jerarquia política, els pagesos haurien fruit la gradació del valor del vot. Per a votar a un diputat provincial cinc duros; a un diputat a corts, deu o vint; a un compromissari, de vint

a quaranta; a un senador, oh, per a donar el vot a un compromissari fan falta mil pessetes! El vot esdevé font de riquesa, i el bon pagès que ha venut les mongetes i les patates quatre, cinc o sis vegades més cares durant la guerra, troba que la pau electoral també és bona. L'abundància política esdevé plenitud de diners, car si a França tot acaba amb cançons, a Catalunya tot fineix en diners.

Mireu, ara, els industrials i els financers. A cada casa un banc. La numeració dels automòbils creix. Els clubs recreatius han acaparat tots els salons. Us voleu fer rics? —aconsella un. Poseu un lletrero anunciant unes mines, llenceu obligacions, espereu més mesos, agafeu un bitllet internacional, i deixeu en els diaris uns anuncis dient que és la encarregada de pagar-ho tot Maria Reparadora.

Mireu els teatres. Barcelona sembla Buenos Aires.

CARAMELLES MUNICIPALS

El director de la murga reorganitzada.

Aquí la Guerrero, aquí En Thuiller, aquí En Vilches, aquí En Zorrilla o En Borrás, aquí l'alegre companyia del teatre «Victoria» de Madrid. Per a divertir-se no els hi queda als madrilenys més que la «Castellana» i la «Bombilla». Després les estrelles. La primera estrella coreogràfica, Tórtola Valencia, i la primera lírica, la Raquel Meller. París, cortès, envia an aquesta conferència de la pau recreativa, an aquest Versalles del senyor Esteve, la seva representació, la Mistinguette.

El senyor Cambó té raó en ésser optimista. El corn d'Amaltea raja damunt de Barcelona: eleccions, bancs, cançons, coreografia, taules verdes. *Ruletaville*, ha estat traduïda al català. I el senyor Cambó, expremment el seu optimisme pot anunciar-nos que això floreix baix l'esclavitut. Quan l'autonomia serà

arribada, tota Catalunya, serà un Mònac a l'engros, on ell, el senyor Cambó, imitarà el príncep, fent descobertes de història natural. No més que els estudis oceanogràfics del príncep de Mònac, seran en el nostre «leader», estudis de mineralogia, de carbons o de sals potàsiques.

PARADOX

MUNICIPALESCA

L'Alcaldia no ho és tot

La remor escampada temps enrera respecte de la possibilitat de que en temps no llunyà anés En Cambó a la presidència del Consell municipal, acaba de tenir exacte confirmació. Ha sigut el propi interessat el qui parlant de política regionalista amb un company de premsa, ha dit el propòsit que acarona de fer-se amb la vara de primer magistrat de la Ciutat. No en và té el capítol de les dretes nacionalistes conquerida fama de lleuger i atrabiliari. Per això, sens dubte, ha fet constar al referir-se a les seves ganes d'ésser alcalde, que aniria al Municipi, en tot cas, amb un Ajuntament que no sigués l'actual, sense tenir en compte que, bò, o dolent, és l'actual corporació lo que els amics polítics i personals seus

han volgut que sigués; sense pensar que arràn de la seva constitució han vingut els regionalistes manant a Cà la Ciutat, oblidant que se deuen als representants de la «Lliga» iniciatives consistorials que marquen la etapa regidoresca iniciada farà aviat dos anys.

Aspira En Cambó, segons ha dit, treballar per a l'Espanya Gran, sintetitzada, donat el seu modo particular de veure, en l'Exposició d'Indústries Elèctriques, que ajorna cap a l'any 1923... Amb la celebració de l'Exposició—ha dit En Cambó—prestarien a Espanya i a Catalunya un servei inapreciable...

Lo que batega en el fons d'aquest desig d'En Cambó és tota una altra cosa de lo afirmat en les declaracions de que prenem peu per a redactar la present nota. Sota les paraules del capdill dels somerents s'amaga un plet de amor propi. Una qüestió d'ordre privat que comptades persones coneixen, i que anem a revelar nosaltres, en compliment d'un deure sacratíssim. El de posar en clar un dels aspectes de la política catalana, inconegut i força interessant.

Les darreres eleccions legislatives han tret de polla-guera an En Cambó, que professa, fa ja molt temps, un odi fervent, irreconciliable, a En Pich. El fet de que sortís En Pich, per l'article 29 ha exacerbat l'antipatia, feta d'enveja i admiració, que En Cambó duu al seu company en la Junta de l'Exposició, on, vingui o no vingui a tò, se vanta En Pich a cada moment, d'haver sigut diputat provincial i alcalde de Barcelona, d'haver format part de l'alla Cambra... Certament, no mancava en la carrera política d'En Pich altra cosa que el triomf esclatant que suposa sortir diputat a Corts sense lluita; veure's aclamat per les masses, encedes pel brill d'insospitats mereixements.

Troba En Cambó que ja n'hi ha prou dels mèrits i el prestigi d'En Pich, al que cal donar la batalla abans de que l'eclipsi, políticament. D'aquí, que amb l'excusa de treballar per a l'Espanya Gran, vulgui el «leader» regionalista escalar ara l'Alcaldia, com anirà demà a la Diputació provincial, i al Senat, després. Sols fent-ho així aconseguirà En Cambó romandre davant d'En Pich en situació de tants a tants; barallar-s'hi amb armes iguals.

En Pich, que té esment de l'aversion i la inquina del seu rival, resta tranquil com si tal cosa. Sap lo difícil—per a no dir impossible—que ha d'ésser an En Cambó subrepujar-lo en notorietat.

Tocant an aquest punt, diu En Pich als

amics de confiança que han arribat a parlar-li del assumpte:

—Per molt que En Cambó faci per a arribar al meu nivell, per molt que per a figurar treballi, no aconseguirà mai la investidura popularíssima d'alcalde de barri, càrreg que figura an el meu historial politic. Vegeu, doncs, l'aventatge que porto sobre En Cambó...

JUST

Fa calor

Ja hi som! fa calor, molta. Arribes a casa i al mirar-te a l'espill per veure si ets maco, te trobes amb que portes tot suat el coll de la camisa que t'havies posat nou feia dugues hores.

Te toques les mans i les trobes enganxadices, el capell pesa sobre el cap i costa l'arrocegar les sabates.

Fa calor, molta calor.

En fa si vas a peu i en fa dintre el tramvia. Tens por d'acostar-te a una senyora perquè com tu, és un forn. Tens por d'acostar-te a l'escudella perquè crema com tu. Oh! els deleitosos dies d'hivern en que l'arroç i fideus amb col i patata, i butifarra de sang te reanimen a l'arribar a casa més que el foc de l'escalfa panxes.

Aquells dies en els quals trotes pels carrers amb el trotillo del fret i arribes a casa amb el nas vermell amagat a la bufanda.

Quan tornareu dies rúfols de Nadal, de Cap d'any, de Carnestoltes...

Som al temps de la pols i el sol. Les criades canten a les finestres dels cel-oberts com les cigales de dia i els grills de nit.

Vindrà Sant Joan i ens omplirem els nassos de fetor d'oli dolent, vindrà Sant Pere que és el segon acte.

I una gran mandra s'empararà de nosaltres... Ja som seus!

Fa calor, molta.

A CAU... D'ORELLA

La víctima de la patata

En Carles de Fortuny no té cap semblança amb En Renan, i no obstant tenen un parescut. Renan era heterodox i En Fortuny és catòlic; En Renan era plebeu, i En Fortuny és noble; En Renan tenia la sabiduria i En Fortuny no es distingí precisament per la seva paciència. Però En Renan va perdre les eleccions per un malentès i En Fortuny també.

Conten que En Renan, tot fent propaganda se va trobar un dia interpelat per un desconegut. Eren els dies de la intervenció a Madagascar, preocupació dels polítics i

Projecte de segell per al llibre d'actes de la U. M. N.

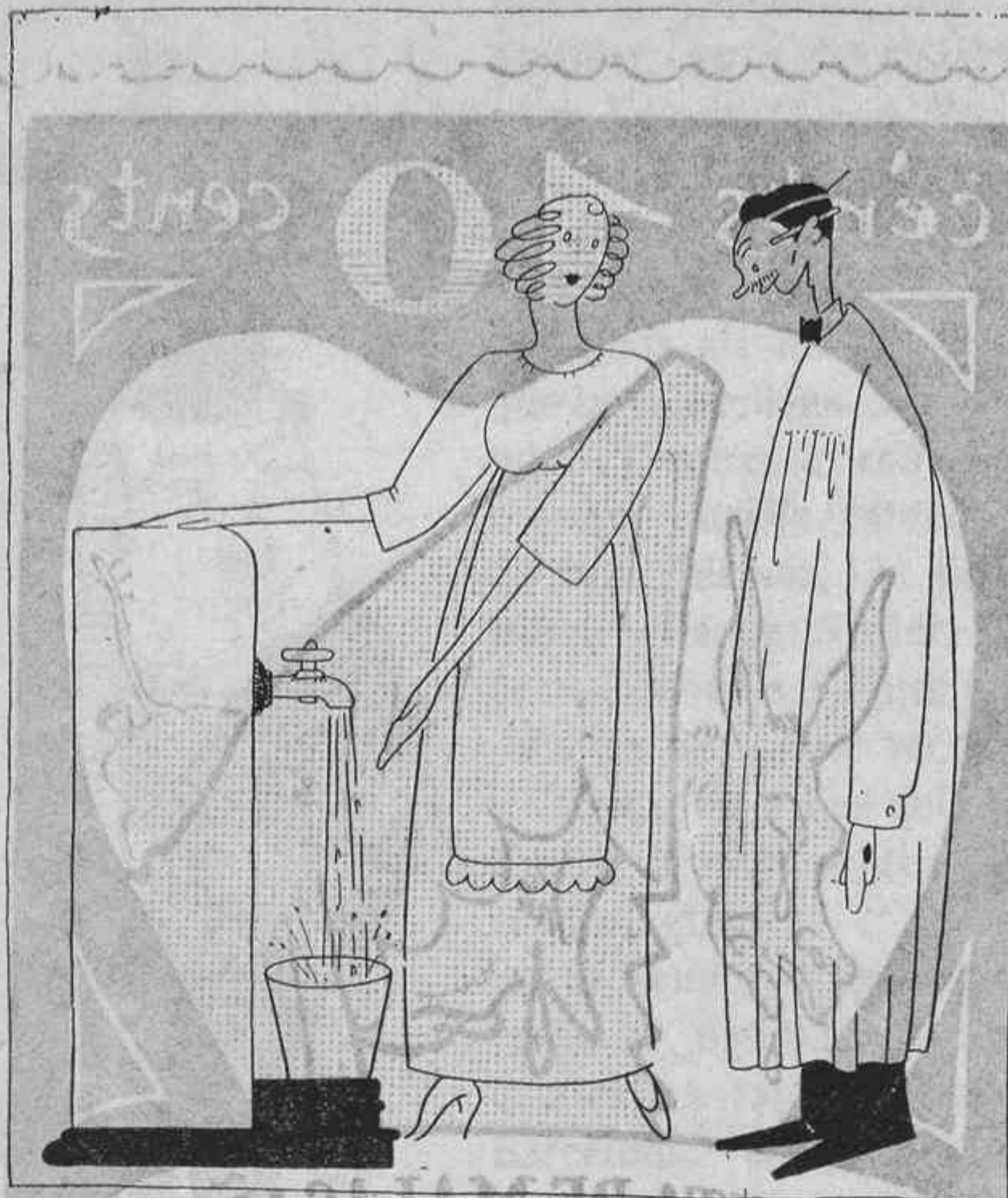

EL DIA DE LA CONSAGRACIÓ DE MOSSEN PLA I DENIEL

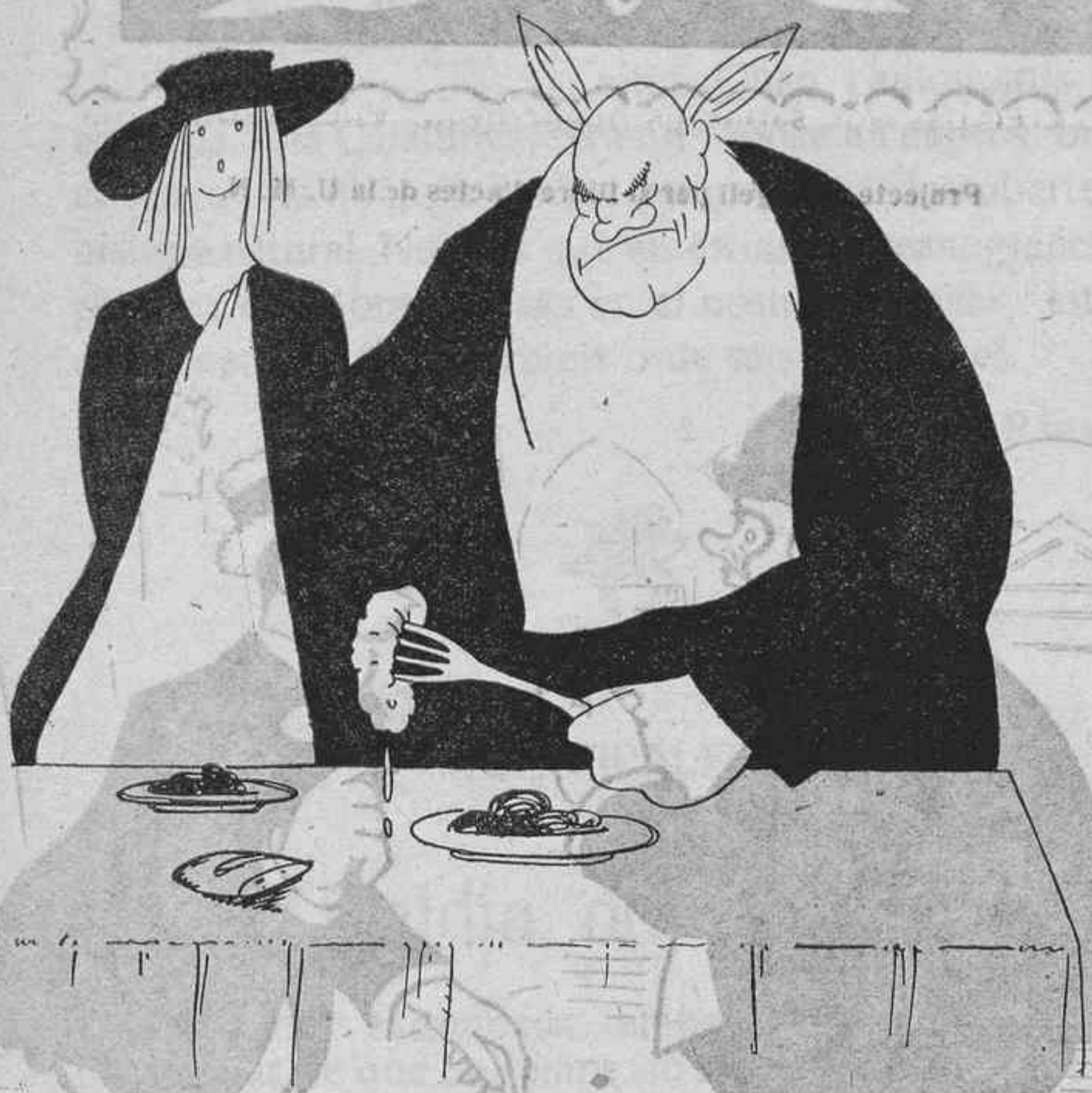
El senyor Pau.—Vinc de la Catedral.

El senyor Pere (simultàniament).—Vinc de la Catedral

El senyor Pau.—Doncs miri... hem fet un bisbe.

—Surt molt tèrbola aquesta aigua.
—Oii... Vols-t'hi jugar que també hi barregen blat de moro?...

—Posa-hi pa, o sinó no t'atiparàs.
—No'm fums!... Ja sóc prou morena.

Un sabater defura un cèlebre metge cirurgià al sortir de una casa de veinat.

—Dispensi...¿ com segueix el malalt del primer pis?
—Malament; li hauré de tallar les dues cames,
—Per l'amor de Déu, no ho faci!.. Espera, al menys que'm pagui les botines que'm tenia encarregades.

del poble de França. En mig d'un discurs, esclatà la pregunta del desconegut:

—Tot això que'ns dieu està molt bé, però ¿i lo de Madagascar? Que'ns dieu de lo de Madagascar?

En Renan continuà impertorbable la seva peroració, però en un altre míting, la mateixa veu recelosa, torna a preguntar:

—Molt bé, però, i lo de Madagascar?

En Renan, sorprès, no sabè què dir, i la gentada creient que's tractava d'algun afer inconfessable començà a udolar. Lo de Madagascar! ¿Que'ns digui lo de Madagascar! En Renan, naturalment, perdé les eleccions.

Així En Carles de Fortuny ha estat víctima d'una patata podrida. Pel districte de Vilafranca, començaren a fer córrer els partidaris d'En Zulueta que En Fortuny havia fet que's podrís la patata destinada a l'exportació. Tant insistent era l'acusació dels pagesos vilafranquins que En Fortuny hagué de defensar-se:

—Diuen que jo en tinc la culpa de les patates podrides...

L'auditori, generalment afecte, denegava però reia. No, si la patata podrida tenia un culpable no podia ésser el senyor Carles de Fortuny, un català, un aristòcrata, un «gentleman». Les murmuracions infectaven el districte i ja foren inseparables el noble regionalista i la vil patata podrida. Però la gent seguia rient, fins que un dia, un amic, una mica torbat, comunicà el motiu an En Fortuny, el qual des de aleshores digué:

—Fan córrer que jo he deixat podrir un fruit de la terra.

Era ja tard. Les suposades patates podrides necessitaven venjança i el senyor Fortuny fou la seva víctima.

Una altra víctima

El senyor Puig d'Asprer. Aquest home tenia dugues fes: la fe amb el triomf i amb En Lerroux. Paga, li va dir En Lerroux, paga per En Giner, per l'Unamuno, per l'Alomar. I En Puig d'Asprer va pagar.

—Tu seràs diputat—li deia el cor. Te votaran els obrers i correligionaris agraits.

El dia de les eleccions En Mir i Miró donà ordres en el districte V de votar exclusivament a En Lerroux. La consigna s'extengué als altres districtes, i En Lerroux va sortir triomfant i derrotat En Puig d'Asprer, el petit don Toribio. I per això havia pagat? I per això havia estat a la presó i sigut martre?

En Lerroux no plany a En Puig d'Asprer, i quan li conten les seves indignacions, somriu:

—Home, ja ho sabia En Puig que figurava a la candidatura en qualitat de víctima.

L'exemple

El mal exemple, millor. I confiém en que *La Veu* el recrimini per a que la nostra joventut universitària no s'acostumi a les dolentes pràctiques electorals.

Sembla que alguns professors, suprimit els exàmens, tenen costum de pregar als alumnes se fixin ells mateixos, amb auto-justícia rigurosa, les notes que volen obtenir. Ells, després, les augmenten o les rebaixen.

Uns altres professors han concedit als alumnes el dret de votar-se ells mateixos les qualificacions.

Doncs bé. Ja ha començat la corrupció. Ja han sortit agents electorals. Ja's compren vots!

La repartidora

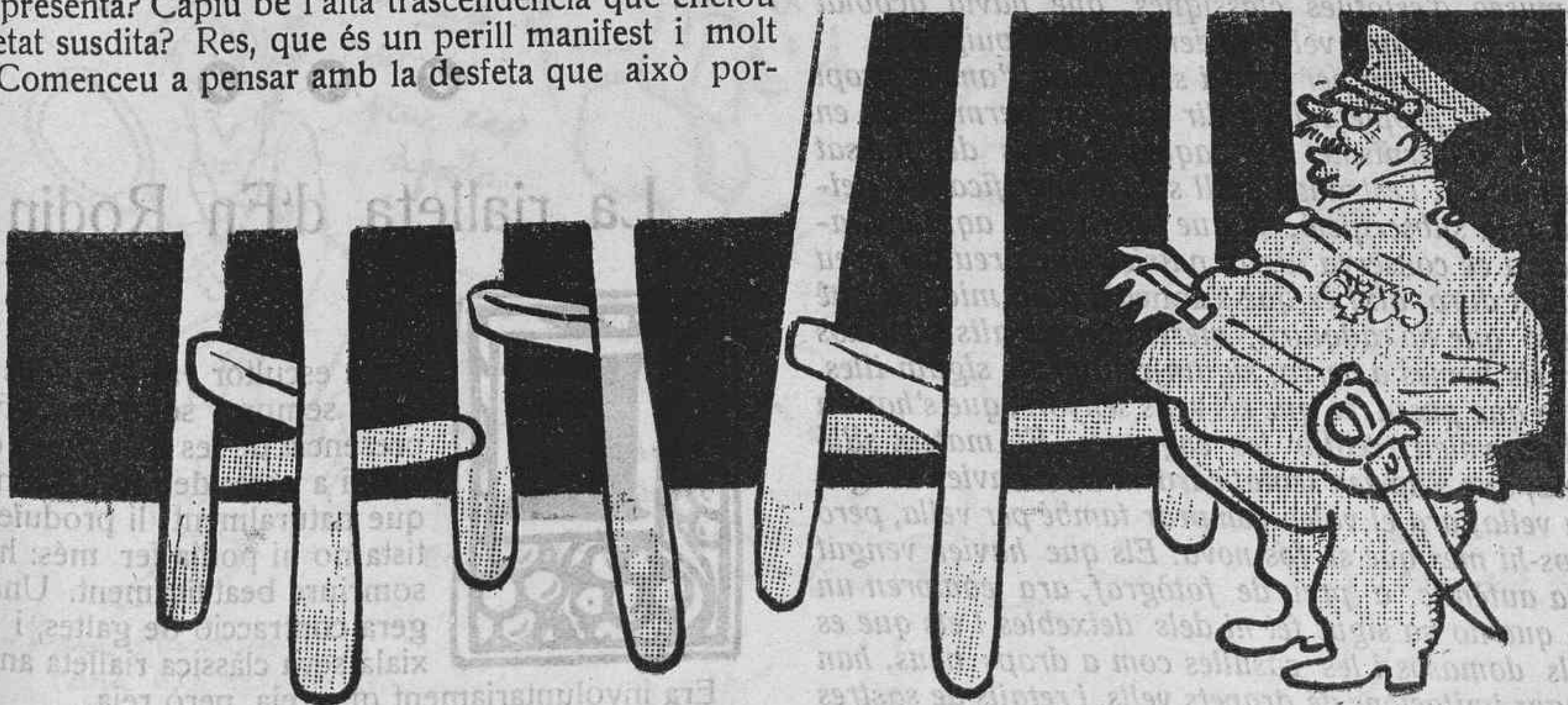

DMIC llegidor: no somriguis irònicament, escèptic i desconfiat, bo i creient que tracto d'enredar-te. Ni tampoc caiguis en la imperdonable tonteria de creure, al llegir aquest títol, que la repartidora de que et parlo sigui la nostra, la que fa tant temps que estem esperant... i que no ve mai. Llegeix l'article de cap a cap, i et convenceràs de que la repartidora de que jo et parlo és una altra repartidora, i així t'estalviaràs comentaris i a l'ensemps el confondre la *gimnasia* amb la *magnesia*. Amen.

Mireu que aquests madrilenys en saben un rengle. Vès ara quina se n'han pensat per a guanyar les eleccions. No ho haveu llegit? Doncs res menys que en lloc de fer repartir les candidatures per homes, com és de consuetut, hi han posat damisel·les. Vosaltres sabeu bé lo que això representa? Capiu bé l'alta transcendència que enclou la novetat susdita? Res, que és un perill manifest i molt gran. Comenceu a pensar amb la desfeta que això por-

tarà en el sí dels partits, amb el defalliment de conviccions que experimentaran la gran majoria d'electors, al trobar-se, en la porta del col·legi electoral, davant d'una senyoreta de físic acceptable, de gràcia insinuant, de mirada atractiva i amb una veu dolça, veu d'àngel... o de dimoni temptador amb faldilles, capaç de fer-vos caure irremissiblement en temptació sense tenir temps d'encomanar-vos a Sant Antoni... el del Tocino. Perquè, cavallers, qui serà capaç de negar-se a complaure a una respectable representanta del sexe dèbil, encara que us demani el vot, bo i oferint-vos una candidatura contrària? Jo no crec pas que sapigués negar m'hi, encara que sols sigués per galanteria envers una dona, i màxim si aquesta dona m'ho demanava ben demanat, que n'hi ha que les coses les demanen d'una mena de manera, que és impossible el negar les-hi res. Ai, la mare de Déu! Ara sí que progressem depressa, com hi ha món!

Si la novetat arrela, heu's aquí una intervenció inesperada de la dona en els negocis públics, perquè, senyors, les dones si voleu no votaran, però, que faran votar no vos càpiga dubte, i de que la intervenció de la dona es generalitzarà en podeu estar més que segurs, si

L'HEREU I LA PUBILLA

—Con esto del bolchevismo tots els altos personaches pon n la cara triste

no per altra cosa, per geloses. Mireu per on va a venir la regeneració del poble amb el consegüent millorament de les costums, perquè a veure qui serà capaç de fer-li un tort a una repartidora, sobre tot si val la pena, que amb seguretat que la valdrà, perquè si no és així, si en lloc de posar-hi una damisel·la capaç de fer perdre les conviccions i probablement fins l'oremus, hi posen un espantall, allavors potser sí que en lloc de millorar empitjoraran. Però si és al revés, si vos toca en sort una Venus en petit, ja podeu començar a fer com jo, a desfer-vos del partit, fer el salt i cap a la repartidora, disposats a votar per la lliga... cama.

JOAN FRANC

GLOSSARI

DES DE MALLORCA.—ANTIQUARISME

Seriem injustos si diguessim que a Mallorca no hi ha certes indústries que han anat en augment des de fa uns quants anys.

Una d'elles, de les més importants, és la de les antiguitats. De les meravelles d'art que han arribat a sortir d'aquesta illa hi hauria per a omplir vinticinco o trenta museus. Els nobles mallorquins i els seglars varen buidar tots els salons, les sales, les saletes i les golfes. La benzina ha contribuït per molt an aquesta liquidació. O tenir quadres vells o automòbil, i l'automòbil ha triomfat, i ara un quadre, ara un tapiç, un talavera o una cornucòpia tot se'n ha anat per les carreteres a cinquanta kilòmetres l'hora.

Els que han entrat després, els rics novells, els de fresc, naturalment, com que les fresques que havien cobrat no eren cap record de família, encara s'han donat més pressa a vendre. Ara fa poc, an el mas de Raixa, una meravella de casal, i un reliquiari de coses velles, el que n'és propietari després d'haver-se vengut fins les xicres de pendre xocolata va oferir, generosament, a uns compradors mallorquins el museo d'estàtues clàssiques, que havia acoblat amb santa paciència el vell Cardenal de Despuig.

El propietari, preu per preu i sacrificant l'amor propi que sol tenir tot propietari, va dir que no permeteria, en un bell acte d'altruisme, que aquelles joies del passat anessin a parar a l'estranger. Ell sabia sacrificar-se deixant obrir una subscripció, lo que prova que aquí a Mallorca encara es conserva algun patrici, que preu per preu no li vé d'un duro, així és que s'abnegà, amb mida, a què li paguin lo que ha adquirit, mercès an els alts i baixos que tenen els homes a terra, siguin continents siguin illes.

Ara, lo que passa, és que els vells senyors, que s'havien vengut el pa, volen recollir les engrunes. El mateix silló de baqueta, que s'havien sentat cardenals i l'havien vengut per fusta vella, ara el volen comprar també per vella, però constant-los-hi més que si fos nova. Els que havien vengut un Ribera autèntic, a preu de fotògraf, ara compren un riberenc, que no ha sigut fet ni dels deixebles i els que es venien els domasos i les casulles com a draps nous, han d'arreglar imitacions de drapets vells, i retalls de sastres per a fer-ne coixins, pantalles, cortines o cobrellits per damunt del piano.

Això fa que ara a Palma, hagi sortit una nierada de antiquaris que dona pler. Lo que encara quedava a les golfes ara ha baixat a les botiguetes. A dalt ho llencen i a baix ho compren. Allí ho empolsen i aquí ho restauren: i per tornar a parar als salons, ha de baixar de dalt al carrer, i del carrer al primer pis. Vé a ésser lo que en podriem dir una revisió de valors. A lo que antic no hi donaven valor, un cop espolsat, i que ja no ho és, s'ho tornen a quedar com si ho fos, pagant-ho al preu d'haver-ho sigut. Lo que s'ha perdut pel camí s'ha guanyat de comprensió, pels que vivien a les fosques. L'antiquari ha hagut de fer d'arna; el restaurador, de patina i el comprador de toca campanes, però la qüestió és fer «marxar el comerç» i així es desperten els pobles, i qui diu els pobles diu les illes.

Lo que hi ha és que no sempre hi ha giro, i com que això de tenir botiga es fa pel giro, i el que no gira no és comerciant, o antiquari, hi ha marcelina o plat de Manises, que abans no arriba a domicili, o sigui als murs d'algun menjador, va donant la volta als antiquaris, fins que quan arriba al seu lloc es pot dir que ja està marejada. Aquest la ven per dugues pessetes, el del costat en dona deu rals, el dels deu rals la ven per tres pessetes a l'antiquari de més amunt, el de més amunt no poguent-la vendre per aquest preu fa una rebaixa i la liquida per sis rals, el dels sis rals pot vendre-la per set, fins que li torna an el mateix, que ja sigui per enyorança o per arrepen-timent, o per fer giro, se la torna a quedar altre volta, un xic malmesa i escrotonada pels tràngols de la carretera, per les mateixes dugues pessetes que li havia costat en principi.

Però no hi fa res. Tot evoluciona. Darwin ha dit, i deu tenir raó (perquè si no en tingués no seria Darwin) que la lluita per l'existència perfecciona les espècies. La lluita del restaurador fa vendre lo antic per modern, i la lluita del comprador fa ésser comprador al venedor.

Ara sols falta que lo modern ho imitin a lo antic (que ja ho fan) i la transformació serà completa. Lo vell per nou i lo nou per vell, i tothom content i enganyat. Es tindrà una imitació cara de lo autèntic que havia estat barato i la història de l'art mallorquí ressucitarà de les cendres, i de les cendres en faran mobles; dels mobles corcs i dels corcs cadires, i es crearà un nou comerç: l'enginyós comerç de les runes.

XARAU

La rialleta d'En Rodin

L gran escultor era d'aquells homes que sempre somriuen. Fins en presència de les més grans desgràcies, i a pesar del dolor concentrat que naturalment li produïen, l'artista no hi podia fer més: havia de somriure beatíficament. Una lleugera contracció de galtes, i apareixia la seva clàssica rialleta angelical.

Era involuntariament que reia, però reia.

No vos diré més sinó que fins un dia que un mala-ànima li va destrossar una obra d'art que acabava de exe-

Un partit neutre de joc de tennis

cutar—una admirable escultura inspiradíssima—fins aquell dia, també va ensenyar les dentetes infantivolament, i això que no eren coses de riure.

Ja veureu; la cosa va anar així:

Una tarde, el magnífic escultor va assistir a un banquet íntim que's donava en honor seu. Un de tants banquets que tingué de cruspir-se en sa vida el pobre Rodin.

Com li acostumava a succeir en aital mena de festes, l'home, durant l'àpet, va avorrir-se a més no poguer.

I avorrint-se què va fer?... Doncs... és allò... la cèba que tenia: va entretenir-se amb una gran pera natural que hi havia al mig de la fruitera i que cridava l'atenció de tots els comensals.

Agafar la pera i, maquinalment agafar també el ganivet i començar a tallar, i pela per aquí, i raspa per allí, i enfondeix i retalla per tots cantons, fou obra d'un instant; en un santiament va deixar-la com nova i, com qui res no ha fet, la deixà damunt de les estovalles.

El seu veí de taula, astorat, s'adonà que lo que havia fet En Rodin era una meravella: una bellíssima testa de dona.

I què va fer el veí de taula?... S'entusiasmà. I, empès pel seu èxtasi admiratiu, anà passant la pera de mà en mà a tots els comensals. Tots els assistents al banquet volgueren admirar aquella colossal obra d'art improvisada, i cada cop l'astorament era més grandícs.

La pera va passar d'una mà a l'altra entre les exclamacions dels concurrents, totes efusives, totes d'elogi per al gloriós autor, fins que arribà a mans d'un plenipontenciari anglès.

El plenipontenciari anglès, que pot-ser devia pensar en altres coses ben diferents de l'art, al veure que li allargaven una pera pelada, l'acceptà, digué «gràcies»... i se la va cruspir amb tota naturalitat i amb aquella *flema* característica dels fills de John Bull.

Se va menjar l'obra mestra del famós escultor!

Es clar, això va produir una general i horrible consternació entre tots els presents. Tothom se mostrava indignat, apesarat, tot-hom menos l'autor.

En Rodin era l'únic que mostrava una dolça i irònica contracció de llavis; la contracció de sempre.

Però aquell cop la rialleta era de debò.—A. DEL A.

BARCELONA EN DIUMENGE

DE BON MATI

Donzelles, amb un velet,
que van a oir la llur missa,
frisant són cor per l'esquer
que llençarà a la sortida
el galant jove i florit
que'ls hi oferirà sa vida.

Ta vida!
Ma vida!

Una gran florida
De xirois infants,
que seran galants
donzells com son pare,
o bé com sa mare
noies que amb velet
se'n van a la missa
per trobar galant,
que esperi a la porta
carregat d'un ram.

De clavells?
de roses?

Que vagin al diable
Les flors oloroses!
Allí lo que encanta són els ulls brillants

A LES CINC

Noies que aneu als banys,
quan tindreu quaranta anys
vos rentareu a casa.

I encara...

En una cantonada
sortirà un capellà

qui dirà:

—Que l'aigua és un pecat.

Però vosaltres contestareu:

—Mossèn, que no està batejat!

A LES DEU

Cuïnera grassona
de vestit ratllat,
cuïnera vermella
amb cistella al braç,
cistella d'on brollen
àpits i enciams
i de llussos quies,
de raves manats;
cistella prenyada
de carn d'estofat,
del quart de gallina
del llomillo blanc.
No escollis als sorges,
cuïnera grassona,
an els tramviàries dóna comiat,
si és que te'ls escoltes
cuïnera vermella
l'àpet de migdia
serà escaldufat.

LES DOTZE

Anem a dormir,
no podem seguir
les dances d'amor.
Aquí a Barcelona
tota dona es dóna
a qui amb son fervor
fa brasa son pit.
Serà el noi petit
qui triomfant al llit
cantarà:

Les dos.

Les tres.

Les quatre.

LA UNA

La una! Ja s'ha acabat.
Nostra bona dispesera
ja'ns té la escudella al plat.
Al tramvia dependents!

Valents!

Socis de C. A. de D. de la I. i
del C.

Volen fer-me la mercè
d'apressar-se conductors?
Facin-se carrec senyors,
que tenim una hora justa.
I encara hem de festejar
amb la filla de nostre amo

qui l'habilla!
qui l'habilla...

A LES TRES

Ma...! aquell tornà a la feina
tan trist, tan avorrit,
aquell tornà a la feina
sense propi profit...

A LES VUIT

Don Joan ressucitat
les ha emprès per Barcelona.
Quan toquen les vuit del vespre
No deixa nena ni dona.

Don Joan
molt galant.

Ull, amics, amb l'aviram.

PANADERIA

A pesar de tot, la direcció no s'a-dorm damunt dels lloers; volem dir que amb tot i l'èxit positiu de la comè-dia dels senyors Lugin i Linares, els programes surten variats ben sovint: *La barba de Carrillo*, *El infierno*, heu-vos aquí els títols que hauran omplert els cartells de la setmana.

Els artistes madrilenys, molt aplau-dits.

Per a dintre pocs dies s'anuncia l'es-trena de *La venganza de don Mendo*, caricatura de tragèdia que feu una gran forrolla a Madrid; especie de «Castell dels Tres Dragons» de l'escena cas-tellana.

ESPAÑOL

Dimecres tingué lloc el benefici del celebrat primer actor i director Alfons Tormo, amb un programa molt sug-gestiu del qual ne formaven part el xis-tós vodevill *Totes en camisa* el drama-guinyol dels nostres amics Rusñol i Burgas *L'arma*, en quina obra s'hi dis-tingeix notablement el beneficiat.

—Goita, tú... al forn hi torna a haver cúa!...

Teló enlaire

TÍVOLI

També els artistes de sang blava, «los reyes del arte escénico» que els hi diu—no sabem si gaire convençut—l'Enric Borrás, també ells se dediquen a representar obres del il·lustre astraca-nista Muñoz Seca.

Ahir mateix, dijous, n'estrenaren una: *El último recado*, comèdia en tres actes i un epíleg, de la qual vol-driem parlar ara en aquestes columnes, però com que és tard i no arribem a temps, ho deixarem córrer per a un altre dia.

Amb dues obres del quasi clàssic Tamayo, *Locura de amor* i *Ecce-homo* o *La Casa del Duende*, s'han fet aplau-dir els senyors Guerrero-Mendoza aqueixos dies.

NOVEDADES

Veritables riuades de gent engola la porta del «Novedades» des de que s'ha consolidat l'èxit de *La casa de la Troya*.

L'ESPÍA GERMANOFIL

—Acaben de passar tres vapors carregats de farina cap a Alemanya... Visca En Wilson!...

LA MODA ARREMANGADA

—Qui ho diria que vaig començar la carrera rentant plats?...
—Doncs, vès que sembla que te'n deixis.

Inutil dir que En Tormo fou l'heroi aquella nit, i que la sala es vegé atapeïda de un públic nombrós i distingit que aplaudí entusiastament al festejat artista.

GOYA

La companyia d'En Thuiller segueix la campanya triomfalment, duent ben alta la bandera. Aquesta setmana, ademés de l'estrena de *La Maestrilla* un joguet còmic que ha obtingut bona fortuna, s'han represat amb èxit les comèdies *Pioliola* i *En familia*.

Val la pena també de veure fer an En Thuller la famosa obra *Mister Beverley*. Si hi van no se'n penedirán, perquè l'execució és de les més acabades. Tant el director com els *súbdits* s'hi fan ovacionar de valent i amb tota justícia.

ELS DEPORTS

A Anglaterra, bressol del futbol i on la temperatura es bastant menys fogosa que aquí, ja fa dies que no's juga a aital sport; es reposa, se'n conreuen d'altres més en caracter amb la xafogor; en fi, no's fadiga als jugadors amb un reventament propi de cavalls com fem aquí.

En plena canícula, futbolitzem ni més ni menys que en el febrer; i això no és sport, ni cultura física, ni res; bé es veritat que'l nostre públic té un criteri i una noció tan rudimen-

taris de lo que són ambdues coses, que seria com demanar peres a l'olm.

No diem que la Federació posi cura an això, perquè seria carrincló. Segurament que allà a mitjos de juliol o agost, ens obsequiarà amb un torneig «Copa Barcelona». Abans que tot les pessetes.

No obstant, si els senyors Esteves dels nostres Clubs, són tan exigents que volen pilota a tota hora, matí, tarda i fins a la nit, i n'hi han de prou infeliços que's presten an aquesta explotació infuqa, perque no recórrer a un medi, que sinó excelent del tot, disminuiria al menys els efectes perniciosos d'aquesta anomalia.

Se tracta senzillament d'excursar la duració dels partits a una hora; mitja per part i vint minuts, mínim, de repòs.

D'aquesta manera no haurien d'acumular els jugadors un tan formidable devassall d'energies, perfectament inútils i a l'ensemps, no esdevindrien els partits tan avorrits, com solen finir totes aquestes moixigangues que ens donen els Clubs.

A aital categoria, pertanyen els d'aquestes passades festes, pròpies més per a fer una bona excursió a les nostres hermoses regions muntanyenques que als desolats camps de les Corts.

A mar, hi hagué unes regates «internacionals» en que hi prengueren part a més dels de casa, els campions «estrangers» de Tarragona, d'Alacant i de Donòstia; molts gallardets, moltes dones càies, moltes embarcacions fent nosa, com de costum; una nova victòria del «Marítim» sobre el «Club de Mar», també com ja és costum.

Els de natació s'entretengueren amb una cursa de segona Pasqua; una espècie d'inauguració de temporada; l'únic sobresortint, fou una exhibició de boxeig aquàtic entre els dos fenòmens de la casa. L'escàndol fou gros, però no passà res de particular. No arribà la sang a la mar.

STOP

ESQUELLOTS

Premi a l'enginy.

El senyor Cabot (don Joaquim) ofereix 250 peles al industrial que presenti la més original joguina que pugui vendre's a ralet la peça.

HA PASSAT PER LA CENSURA

O bé un Marqueset amb una corona al cul i que apretant-li la panxa cagués duros.

Una joguina que's faria de moda. Totes les noies *bien* la comprarien.

I si només valia un ral, amb més motiu.

Barcelona és bona...

Segons datos oficials recollits en la quefatura de policia, els agents de seguritat—en tot un mes—han recollit un sol borratxo a Barcelona.

Que'n prenguin nota els senyors governants.

Vegin com estem de bones costums a casa nostra, que durant trenta dies se dona el cas de una sola persona beguda. I encara hauriem d'esbrinar aqueixa persona d'on procedia.

Si parlava natural, esquerdat, o com els lloros.

En la darrera sessió municipal, els regidors acordaren un vot de gràcies an En Lamote de Grignon per la «perfecció» a que ha arribat la banda municipal.

Carai, que bé!

Aquests regidors són uns trumfos.

Feliciten al mestre, i aixís, de passada, se donen el pisto de fer veure que entenen en musica.

Són varis ja els metges que asseguruen formalment que, a la llarga, el pa de blat de moro que ens veiem obligats a menjar els barcelonins tindrà fatalíssimes conseqüències per a la salut dels consumidors.

Ja'ns ho pensavem. ja!...

Però vaja... el sapiguer-ho de cert, sempre és un consol. Els més alarmistes, afirmen que d'aquí a vint anys tots podem ésser difunts.

Si això fos cert, la carrera de millor pervenir seria la de notari.

No se'n faran pocs de testaments!

Disabte, revetlla de Pasqua, vàries colles de les caramelles sortiren a cantar per a aquests mons de Déu.

S'han retraçat de set setmanes, res menys.

Això no fa *guerrero*.

Esser carameller «retrogrado», i encara cantar cobles censurades pel llàpiç roig, què voleu que us digui!...

Més valia que us haguessen quedat a casa.

Qualsevol diria que esteu molt d'humor, els pobres!...

Des del diumenge, que hi torna a haver panets petits a les fleques.

Gràcies a Deu!...

Ho celebren per la *Julia*, la nostra simpàtica elefanta.

Ella, la pobra, que cada dia al matí, al despertar-se, aixeca la trompa i resa en el seu idioma bestial.

«Nostre llonguet de cada dia, doneu-nos-lo Senyor...»

I fèia dies que el Senyor li fèia el sort.

A l'objecte de «embolicar» més el conflicte que ja existia fa dies entre els consumidors i les Companyies *Catalana* i *Lebón*, ara resulta que el ministre ha disposat que se'ns dongui el gas amb *tassa*.

Vàia una *taceta* de gas, per a un malalt!

Està vist que lo que volen és que'ns suïcidem; i, veritablement, potser seria lo millor.

Perquè ja veureu com els taxadors faran el joc de les Companyies.

I els consumidors... que's consumeixin.

Llegeixo:

«Los mozos de Escuadra de Cardona han detenido al sujeto E. S. S., por haber sustraído cinco vigas...»

An aquest se l'hauria de perdonar.

Això no és un lladre, ni un sustractor.

Això és un home que li ensenyaren, de petit, els aforismes populars i se'n recorda i els practica:

«Fixa't amb la viga i deixa estar la palla.»

Sembla que hi ha el projecte de instal·lar una font pública a la mateixa basa—(molt ull!... no ho pronuncieu amb doble esse!)—a la mateixa basa del monument de l'Iscler Soler.

Una fonteta, allí?...

Mal fet, senyors regidors!

Havieu de tenir un xic més d'espera.

Qualsevol dia el famós actor s'hi hauria pixat, que ja s'ho mereix... *et voilà* la fonteta.

Però... té raó que és impossible! Que no és estatua, sinó bust!...

Comèdies ciutadanes.

Diumenge passat, i amb gran pompa, els senyors de la Societat Colomòfila, celebraren la festa dels coloms.

Una vegada al any bé poden entretenir-s'hi, ells, que correntment se diverteixen en altres coses agenes a l'avicultura.

Al arrencar el vol les colometes del diumenge, dos fulanos ho comentaven.

—Ja és mèrit, ja, entornar-se'n a casa—dèia un.

I l'altre responia:

—Això no és res. El mèrit d'aquestes bestioles és que mentres volen aguanten la capa de l'amo.

Dilluns va torejar, a *Las Arenas*, el «diestro» Ventoldrà (*El català de La Mancha*).

Els que'l vegeren asseguruen que cada dia ho fa millor.

Al revès d'En Francisquet, de la *quadrilla* regionalista, que com a *diestro* cada dia ho fa més malament.

Que dongui l'alternativa an En Rahola, i que «se la cuerte».

L'escena a la platja de la Barceloneta.

Una senyora *frescalis* comença a despullar-se a la sorra.

Un dependent de la Casa de Banys s'hi apropa i li pregunta astorat:

—Com és que no és despulla a dins de la *caseta*?

—Perquè estan plenes d'esclètxes i forats; i per aquí hi corren molts curiosos.

Els nens prodigis.

No hi creiem gaire, i som enemics de bombejar-los, perquè a lo millor resulten raves.

Però aquest petit violinista Joanet Llobell i Ramis, que l'altre vespre va executar diverses composicions en un con-

ELS TRAIOS MUNICIPALS

—¡Qué manía de hacernos parecer alemanes!...

No le veo la punta.

—Pues yo si que se la veo.

cert donat a l'hostatge dels chors d'En Clavé, mereix capítol apart.

Se tracta d'una criatura extraordinària, d'una gran intuïció musical i que domina ja molta part de la tècnica virtuosa amb tot i no comptar sinó vuit anys.

Un nano de condicions, vaja!...

El que han de mirar ara els seus mestres és de no espatllar-lo. Mirin que la cobdícia en fa malbé molts, de nens prodigis!...

Ja es devien adonar de la «ola» de calor que disfrutarem els barcelonins, dimarts passat.

Allò era asfixiar-se, cavallers!

Tothom deia: Si ara va així, què farem la nit de Sant Joan.

Perquè s'ha de dir que en la nit de l'amor se'n sent molta de xafogor per Barcelona.

Deixeu-vos de les *capas* que havem d'aguantar...

Ahir, al mig dia, es celebrà un banquet d'homenatge al simpàtic Eugeni Morant, director de la Sucursal de la «Societat d'Autors» a Barcelona.

L'acte fou brillant i extraordinàriament concorregut. Diu que hi havia la plana major dels nostres autors dramàtics.

Ja van sapiguer el que's feien els organitzadors senyalant la celebració pel dia 12.

Com que els autors acabavem de cobrar els trimestres!...

Dos enemics de l'actual sistema d'incineració es passegen pel cementiri.

—Ja ho saps que s'ha fundat una societat per a fomentar la Cremació?...

—Ah, sí?... Què en formes part tu?

—No encara; primer hi vull posar la sogra.

Entre vells amics:

—Escolta. Quina edat tenies quan vares contraure matrimoni?

—No me'n recordo bé, però de segur que no havia arribat encara a l'edat de la raó.

J. V. i B.: Rebut, i tantes mercès.—E. G.: No ho trobem ni prou interessant ni prou espontani.—Gasbi: On va amb aquests versículs tan dolents?—Esquitx: Que si hi ha pasta? Ja ho crecl... Jutgin els llegidors:

RETRAT

Ma dolça aimada és bella
mateix que un clar de lluna.
pura com la poncella
que encara s'ha d'obri.

Es alegre, es diu Trini,
canta els cuplèts de moda,
li agrada la Bertini
i el pa sucacat amb vi.

Escrigui, escrigui, que vostè és un *psicòleg*.—Josep Fosch: La seva *puasia* és plena de bones intencions, però... ai!... no farem res.—Josep B. i T.: Ni el ritme ni l'accentuació m'acaben de satisfer.—V. Canigó: Que tinguin aquella justesa de expressió i de intensitat poètica, molt poques, tan poques, que potser només n'aprofitarem un parell. Impossible complaure'l en lo de retornar els originals. Necessitaria això un negociat especial i no estem per a gastos.—J. Amat i J.: Sàpiga que aqueix verset és d'allò més migradet.—R. M.: Se li estima la deferència. Es publicarà.—Tinet: Si hi cab, anirà; però li recomanem més concisió.—Un català: Les coses de caràcter íntim no fan per casa.—Artiller: Com compendrà, l'actuació d'aquest o d'aquell artista, era cosa secundària per a nosaltres.—J. C. i P.: Ho sento, però arribaren tard.—P. del C.: Aquest cop no ha pogut ésser, senyor meu.—Un català (no sé si és un altre o el mateix): Amb els *negreros* no ens hi fem. Per això l'havem derrotat.—F. C.: Rebudes les tres impressions, que insertarem amb molt gust.—Maurici Teixidó: Esperem que farà més progressos en el ram de l'aviació, que en l'art del dibuix.

Imp. La Campana i L'Esquella, Olm, 8,-Barcelona

Si teniu el cabell malalt gasteu **CAPILAR AMERICANO**

Exit grandios contra la CAIGUDA DEL CABELL
Activa ràpidament la SORTIDA I CREIXEMENT
IMPEDINT INSTANTÀNIAMENT LA CAIGUDA.

Preu: 6'50
pessetes estolx

Se ven a totes les Perfumeries i Drogueries

DIPÒSIT GENERAL:

J. ICART, Claris, núm. 10.—BARCELONA

Recomendamos a los dueños de Cafés, Bars y Kioscos de Bebidas, prueben las especialidades

Chufa a la Valenciana

Naranjada natural

Soda a la Crema

Montané

Indiscutiblemente las mejores preparaciones conocidas

Al por mayor: **JOSE MONTANÉ**, Plaza del Borne, 19

Colección Diamante

TOMO 123

EL PERRO DE SIR JOHN

por ALFONSO KARR

Ptas. 0'60

PRÓXIMAMENTE EL TOMO 124, POR EDUARDO ZAMACOIS TITULADO: RICK

ANGEL GANIVET

EPISTOLARIO

Segunda edición

Un tomo

Pesetas 5

V. BLASCO IBÁÑEZ

La Argentina y sus grandezas

Un tomo tela

Pesetas 25

W. FERNÁNDEZ FLORES

Las Gafas del Diablo

Novela premiada por la Real Academia Española

UN TOMO

PESETAS 3

A. ROVIRA VIRGILI

Les valors ideals de la guerra

Un tom

Ptes. 3'50

EMILI VILANOVA

TEATRE COMPLET

Les bodes d'En Cirilo. - Qui... compra maduixes Oriental. - L'ase de l'hortolà. - A casa l'Alcalde. - La viuda.

Un tom

Ptes. 1'50

Antoni Rovira Virgili

HISTORIA DELS MOVIMENTS NACIONALISTES

Tom 1.º: Finlàndia, Lituània, Elsvig, Lorena, Polònia, Ucraïna, Alsàcia, Flandes.
Tom 2.º: Bohèmia, Eslovàquia, Eslovènia, Trieste & Trenti, Croàcia, Hongria, Transilvània.
Tom 3.º: Albània, Epir, Creta, Macedònia, Vella Sèrbia, Armènia, Irlanda, Basconia, Catalunya.

Tres toms

9 pessetes

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebra a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios, si no's remet, ademés, un ral per a certificat. Als corresponals se'ls otorguen rebaixes.

LES GINESTERES O AMARILLO SÍ, AMARILLO NO

—Demonio!... hasta las montañas van contra el gobierno en esta tierra!